

Dossier nouvinguts

Tema 1: Alfabet llatí	2
1.1 Pronunciació	2
1.2 Categories gramaticals	2
1.2.1 Mots variables i invariables	2
Tema 2: FLEXIÓ NOMINAL	4
2.1 Accidents gramaticals del nom	4
2.2 Funcions dels casos	4
2.3 Enunciat dels substantius	5
2.4 Les declinacions	6
1a declinació	6
2a declinació	9
3a declinació	12
4a declinació	20
5a declinació	21
2.5 Els adjectius	22
Adjectius 1a classe	22
Adjectius 2 ^a classe o de tercera declinació	23
Tema 3: FLEXIÓ VERBAL	25
3.1 Accidents gramaticals del verb	25
3.2 Conjugacions verbals.	25
3.3 Enunciat verbal.	25
3.4 Temes verbals	26
3.5 Desinències actives	27
3.6 Mode indicatiu	28
Present d'indicatiu	28
Imperfet d'indicatiu	30
Perfet d'indicatiu	31
Plusquamperfet d'indicatiu	32
4. ANNEXOS	33
Ús del diccionari	33
Activitats online	33

Tema 1: Alfabet llatí

Des dels primers testimonis escrits, el llatí va fer servir un alfabet que és el que nosaltres encara utilitzem per a la majoria de llengües europees modernes, entre elles totes les romàniques.

En un primer moment l'alfabet llatí constava de 21 lletres, a les qual més tard se'n van afegir dues de noves (y i z) per tal de representar-hi fonemes propis de la llengua grega. Per tant, les 23 lletres de l'alfabet llatí d'època clàssica (establert ja des del segle II aC) són: A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

1.1 Pronunciació

Segons la pronúncia clàssica reconstruïda, aquella que pretén ser més fidel a la del llatí clàssic de finals de la República i dels primers segles de l'Imperi romà (si fa no fa, entre els s. I aC- I dC), no hi ha gaires divergències en els sons representats per la major part de les lletres en llatí i en català actual.

Consonants c i g: es pronuncien como [k] i [g] respectivament. Pronunciem Cicero com [kikero] i plagiger com [plágiger].

Consonants q i g davant u: al contrari que el català, en llatí sí que es pronuncia la u en els grups qu i gu. Pronunciarem quartus [kuartus], quinque [kuinkue], equus [ekuus]. En el cas de gu seguit de vocal també passa el mateix, com a lingua [lingua], pingue [pingüe], sanguis [sangüis]...

Vídeo pronunciació → https://www.youtube.com/watch?v=1_FqeXUERh8

1.2 Categories gramaticals

1.2.1 Mots variables i invariables

Les diferents categories de paraules del llatí es poden classificar en variables i invariables, segons si presenten o no flexió morfològica.

Els mots invariables són les preposicions, les conjuncions, els adverbis i les interjeccions. Anomenem invariables aquelles paraules sense flexió, és a dir, que no experimenten cap tipus de variació en la seva forma per tal d'indicar algun accident gramatical (gènere, nombre, persona, temps verbal, etc). Fixem-nos, en català, com la preposició *per*, la conjunció *que*, l'adverbi *tan* o la interjecció *oh*, no són susceptibles de patir cap modificació morfològica per marcar accidents gramaticals.

Els mots variables, en canvi, són aquells susceptibles de modificar la seva forma per indicar determinats accidents gramaticals. Es poden classificar en dos grans grups, les paraules que tenen flexió nominal i les que són afectades per la flexió verbal.

Els mots amb flexió nominal són els substantius, adjectius i pronoms . En el cas del català, la flexió nominal implica variacions principalment en la part final d'aquests mots per indicar els següents accidents gramaticals: gènere (masculí o femení) i nombre (singular o plural).

Pel que fa al llatí, de moment tan sols avancem que la flexió nominal és notablement més rica que en català o castellà, ja que inclou un tercer gènere (el neutre) i un tercer accident (el cas). S'anomena declinació al conjunt de variacions formals que experimenta un nom per adequar-se als diversos accidents gramaticals que poden afectar-lo (gènere, nombre i cas).

La flexió verbal afecta els verbs. És en virtut de la flexió verbal que els verbs presenten variacions per indicar els accidents gramaticals de cada forma verbal concreta. En llatí, com en català, els principals accidents gramaticals del verb són persona, nombre, temps, mode i veu. El conjunt de variacions formals experimentades per un verb determinat s'anomena conjugació.

Tema 2: FLEXIÓ NOMINAL

2.1 Accidents gramaticals del nom

Els accidents gramaticals del nom en llatí són el nombre, el gènere i el cas. Els dos primers són comuns al català.

- **Nombre.** El llatí disposa de dos nombres: singular i plural. El singular s'usa per referir-se a un sol element, mentre que el plural s'utilitza per referir-se a un grup de dos o més elements iguals.

Per exemple, en català als substantius singulars, noi, gossa, cadira, emperador, felicitat els corresponen els plurals nois, gosses, cadires, emperadors, felicitats. En llatí ens trobem amb el mateix. Així, per al substantiu imperator ('emperador'):

- singular: imperator (en cat.: emperador, un emperador, l'emperador)
- plural: imperatores (en cat.: emperadors, uns/els emperadors)

- **Gènere.** El gènere és un accident inherent al substantiu: cada substantiu té en principi un gènere determinat (en català, masculí o femení). En canvi, els adjectius i els pronoms tot sovint tenen diverses formes per adequar-se als diferents gèneres. Igual que en alemany, grec modern i en d'altres llengües, el llatí, a més del masculí i el femení, compta amb un tercer gènere: el neutre.

2.2 Funcions dels casos

Vídeo dels casos:

https://www.youtube.com/watch?v=9j6gS8vy3DQ&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=11

Al costat del gènere i el nombre, el llatí compta amb un tercer accident nominal, el cas, pràcticament desconegut en català i en la major part de les llengües romàniques. El cas és un accident gramatical que consisteix a variar la terminació del nom per així indicar la funció gramatical que aquest realitza dins l'oració. En llatí hi ha sis casos, cadascun dels quals s'associa a determinades funcions sintàctiques pròpies del nom.

Aquests sis casos s'anomenen: nominatiu, vocatiu, acusatiu, genitiu, datiu i ablatiu. A més, hi haurà formes diferents per als casos en els dos nombres, és a dir, en singular i en plural.

Prenem com a exemple el substantiu *puella*. Tot substantiu té una arrel, per a aquest mot és *puell-*. A aquesta arrel, s'hi afegiran un morfema (sufix) que es pot anomenar terminació de cas. Així es formarà cadascun dels sis casos (tant en singular com en plural). El conjunt de les formes que pren un nom en tots els seus casos és anomenat declinació.

FUNCIONES BÁSICAS DE LOS CASOS LATINOS	
CASO	FUNCIONES
Nominativo	• Sujeto (suj) • Atributo (atrb) • Aposición (apos)
Vocativo	• Apelación (apel)
Acusativo	• Complemento directo (CD) • Complemento circunstancial del lugar ("a donde") (CC) • [+ preposición] Complemento circunstancial (CC) • Complemento predicativo (CPred)
Genitivo	• Complemento del nombre (CN)
Dativo	• Complemento indirecto (CI)
Ablativo	• Complemento circunstancial (CC) • Complemento agente (CAgent)

Cas	Funció	Decl. Sing.	Traducció
1) Nominatiu (nom)	Subjecte/Atribut	puella	(la) noia
2) Vocatiu (voc)	Apel·lació	puella	noia!
3) Acusatiu (ac)	C Directe	puellam	noia
4) Genitiu (gen)	C del Nom	puellae	de la noia
5) Datiu (dat)	C Indirecte	puellae	a / per a la noia
6) Ablatiu (abl)	C Circumstancial	puella	amb / en / per... la noia

2.3 Enunciat dels substantius

En llatí, els substantius s'enuncien amb dues formes: la del nominatiu singular i la del genitiu singular. Enunciar significa com surten al diccionari.

Fixa't en els següents exemples d'enunciats de substantius (s'indica també a quina declinació pertany cada nom):

Enunciado: nominativo + genitivo

	Nominativo	Genitivo	
1 ^a	puella	puellae	-ae
2 ^a	dominus	domini	-i
3 ^a	princeps	principis	-is
4 ^a	manus	manus	-us
5 ^a	res	rei	-ei

Com pots veure, en llatí hi ha **cinc declinacions**, és a dir, cinc grans grups dins els quals s'organitzen tots els substantius de la llengua. La raó d'això és que no tots els noms tenen les mateixes terminacions de casos.

Una declinació, per tant, inclou tots els substantius que comparteixen les mateixes terminacions. Igualment, t'hauràs adonat que els mots de cada declinació tenen en comú el segon element de l'enunciat, és a dir, el genitiu singular. D'això se'n segueix que per saber a quina declinació pertany un substantiu, només cal parar atenció a aquesta segona forma de l'enunciat. D'altra banda, tingues present que cada nom pertany a una, i només a una, de les cinc declinacions.

Vídeo declinacions llatines:

https://www.youtube.com/watch?v=2gn8de1QxKk&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=12

Vídeo 'a quina declinació pertany cada paraula':

https://www.youtube.com/watch?v=yI8tZ4iwcvA&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=13

2.4 Les declinacions

1a declinació

Els mots de la 1a. declinació llatina tenen com a característica principal que la seva arrel o lexema acaba en *-a*. La darrera lletra del lexema s'anomena **tema** i a aquest s'afegeixen les desinències pròpies de cada cas.

La combinació entre l'última lletra del lexema i la desinència s'anomena '**terminació**', per ex.: el lexema *puēlla* 'nena', tema en *-a*, unit a la desinència *-m*, dóna lloc a la terminació *-am* de l'acusatiu singular.

La gran part de paraules de la primera declinació són femenines, a excepció de: Noms d'homes, professions, noms de rius.

	Desinències		templum, -i	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-a	-ae	<i>puella</i>	<i>puellae</i>
Voc.	-a	-ae	<i>puella</i>	<i>puellae</i>
Acus.	-am	-as	<i>puellam</i>	<i>puellas</i>
Gen.	-ae	-arum	<i>puellae</i>	<i>puellarum</i>
Dat.	-ae	-is	<i>puellae</i>	<i>puellis</i>
Abl.	-a	-is	<i>puella</i>	<i>puellis</i>

Vídeo 1a declinació:

https://www.youtube.com/watch?v=NZ67XXChuAo&list=PLLPdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=15

1. Completa aquest quadre:

CASOS	TERMINACIONS	
	singular	plural
nominatiu		-ae
	-a	-ae
acusatiu		
	-ae	
datiu		
		-is

2. Subratlla el cas o casos correctes:

Vias:	ac. sg	ac. pl	nom. pl
Familiarum:	gen. sg	abl. pl	gen. pl
Rosam:	nom. pl	ac. sg	abl. pl
Laetitia:	nom. sg	abl. sg	gen. sg
Terrae:	gen. sg	nom. pl	dat. sg
Poenis:	dat. pl	gen. pl	abl. pl

3. Troba el tema d'aquests mots:

hasta, -ae	pecunia, -ae	pirata, -ae
puella, -ae	dea, -ae	fabula, -ae

4. Declina els mots següents en singular i en plural:

regina, -ae	insula, -ae	poeta, -ae
n.sg: regina/ ae		
v.sg: regina/ ae		
ac.sg: regina/as		
gen.sg: reginae/arum		
datiu.sg: reginae/is		
abel.sg: regina/is		

Com saber quina declinació i cas es una paraula i com buscar les paraules al diccionari:

1r pas: buscar la desinencia: Reginam

2n pas: buscar la declinació: 1 dec

3r pas: Quin cas: ac.sg

4t pas: Buscar la desinencia del nominatiu: Regina

5è pas: Buscar al diccionari

5. Declina només els casos indicats:

silva, -ae	nom.pl	gen.sg	ac. sg
agricola, -ae	nom.sg	ac.pl	nom.pl
filia, -ae	gen.pl	dat.pl	gen.sg
ara, -ae	ac.sg	dat.sg	ac.pl
stella, -ae	nom.pl	gen.sg	voc.sg
via, -ae	abl.pl	ac.pl	gen.pl

6. Analitza aquestes oracions en català i digues quin seria el cas llatí corresponent. Fixa't en l'exemple:

*Vocatiu— Vocativa

Nom— subjecte/ atr → Sempre estan en el mateix cas, nombre i gènere

Acusatiu— CD

Genitiu— CN
 Datiu— CI
 Ablatiu— CC

Les noies	temen	la reina
S	V	CD
nom. pl	v	ac. sg

El pare explica un conte als seus fills.

S V CD CI
 nom.sg verb ac.sg dt.pl
 pater explicat librum (pron possessiu) fillis

La contaminació atmosfèrica és un problema mundial.

S atr V CD CN
 nom.sg nom.sg verb ac.sg gn.sg

Hem estudiat la primera declinació.

S V CD
 nom.pl verb ac.sg

Els bombers han trobat el cos.

S V CD
 nom.pl verb ac.sg

Cada any hi ha més meduses a les platges.

CCT V CD CCL
 abl.sg ac.pl abl.pl

L'Ajuntament ha concedit una subvenció a l'artista.

2a declinació

Vídeo segona declinació:

https://www.youtube.com/watch?v=Q4-hKFM1kq0&list=PLLPdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=26

Vídeo com declinar segona declinació:

https://www.youtube.com/watch?v=ZLoaudwjukY&list=PLLPdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=27

Comprèn els substantius que tenen el genitiu singular acabat sempre en -i, encara que poden presentar un nominatiu variable.

Pel que fa el gènere, la major part de mots acabats en -us, -er són masculins, en canvi, els acabats en -um són neutres.

Hi ha mots femenins que es declinen per la segona com, per exemple, els noms d'arbres, els noms de països, illes o ciutats.

Masculí

	Desinències		<i>dominus, -i</i>		<i>puer, -i</i>	
	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-us, -er, -ir	-i	<i>dominus</i>	<i>domini</i>	<i>puer</i>	<i>pueri</i>
Voc.	-e, -er, -ir	-i	<i>domine</i>	<i>domini</i>	<i>puer</i>	<i>pueri</i>
Acus.	-um	-os	<i>dominum</i>	<i>dominos</i>	<i>puerum</i>	<i>pueros</i>
Gen.	-i	-orum	<i>domini</i>	<i>dominorum</i>	<i>pueri</i>	<i>puerorum</i>
Dat.	-o	-is	<i>domino</i>	<i>dominis</i>	<i>puero</i>	<i>pueris</i>
Abl.	-o	-is	<i>domino</i>	<i>dominis</i>	<i>puero</i>	<i>pueris</i>

Neutre

Tenen la particularitat que presenten la mateixa desinència per al nominatiu, vocatiu i acusatiu. La resta de casos són iguals que la declinació masculina.

	Desinències(neutre)		<i>templum, -i (neutre)</i>	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-um	-a	<i>templum</i>	<i>templa</i>
Voc.	-um	-a	<i>templum</i>	<i>templa</i>
Acus.	-um	-a	<i>templum</i>	<i>templa</i>

Gen.	-i	-orum	templi	templorum
Dat.	-o	-is	templo	templis
Abl.	-o	-is	templo	templis

1. Indica si aquests mots de la segona declinació són masculins o neutres:

annus, -i stabulum, -i legatus, -i puer, -i
scriptum, -i magister, -tri ager, -gri aurum, -i
servus, -i verbum, -i mundus, -i bellum, -i

2. Troba el tema d'aquests mots. Recorda que s'obté a partir de la forma de genitiu:

exemplum, -i hortus, -i murus, -i
praemium, -ii liber, -bri ventus, -i

3. Declina els mots bellum, -i (neutre) i liber, -bri.

bellum, -i (neutre)
nm.sg → um/bella
v.sg → um/"
ac.sg → um/"
gn.sg → belli/orum
dt.sg → Bello/ is
abl.sg → bello/is

Liber, -bri
nm.sg → liber/ i
v.sg → liber/i
ac.sg → librum/ os
gen.sg → libri/ orum
dt.sg → libro/ is
Abl.sg → libro/is

1r pas: buscar la desinència: Regnam

2n pas: buscar la declinació: 1 dec

3r pas: Quin cas: ac.sg

4t pas: Buscar la desinència del nominatiu: Regina

5è pas: Buscar al diccionari

3a declinació

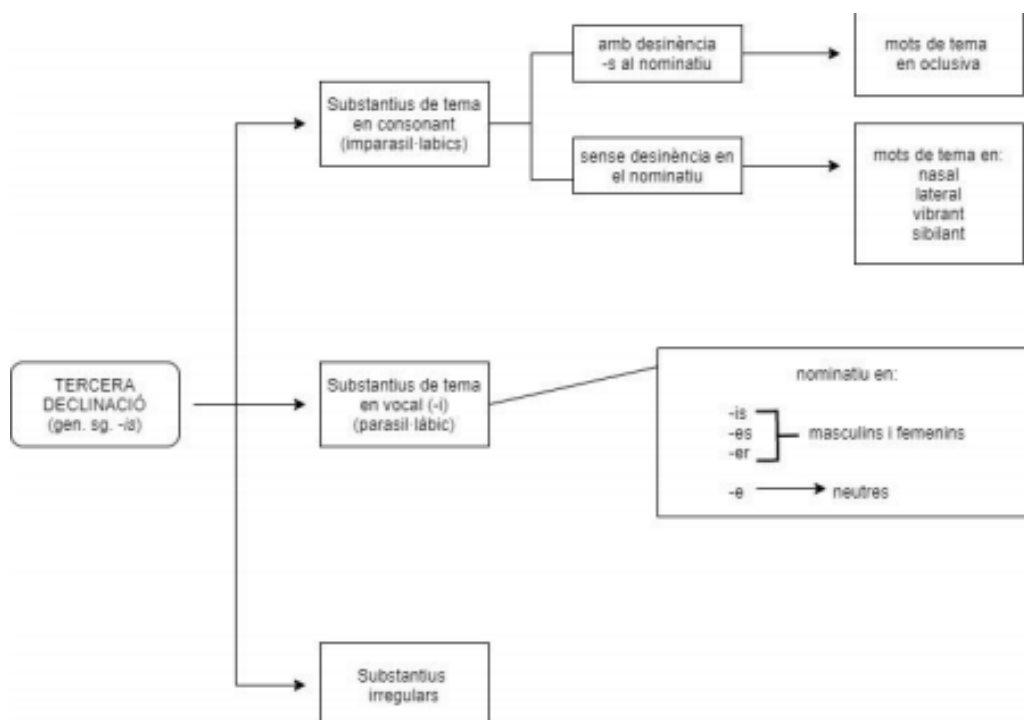
La tercera declinació és la més complexa de totes, ja que els substantius que la formen presenten un tema molt diversos; tots, però, es caracteritzen pel genitiu singular en -is. La resta de desinències són prou comunes perquè puguem parlar d'una sola declinació.

Vídeo 3ª declinació → https://www.youtube.com/watch?v=fX_3v7U_uxk

Com declinar 3a decl. →

https://www.youtube.com/watch?v=RG1h2Pk5NuY&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=33

D'una manera general, la tercera declinació pot esquematitzar-se de la següent manera: **Substantius de tema en consonant**

Els substantius de la tercera declinació que tenen el tema acabat en consonant també s'anomenen imparasil·làbics, i se'ls reconeix perquè tenen un nombre desigual de síl·labes en nominatiu singular i en genitiu singular.

Ex: ci-vi-tas (3 síl·labes), ci-vi-ta-tis (4 síl·labes)

con-sul (2 síl·labes), con-su-lis (3 síl·labes)

Un cop reconegut un mot de tema en consonant, cal treure la desinència -is del genitiu singular per obtenir l'arrel o tema; així, per exemple, el tema de *laus*, *laudis* serà *laud-*.

	Masculins i femenins		Neutres	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-s / Ø	-es	Ø	-a
Voc.	-s/ Ø	-es	Ø	-a
Acus.	-em	-es	Ø	-a
Gen.	-is	-um	-is	-um
Dat.	-i	-ibus	-i	-ibus
Abl.	-e	-ibus	-e	-ibus

Com es veu, i pel que fa als noms de tema en consonant, el nominatiu i el vocatiu singular dels noms de gènere masculí o femení poden presentar:

- bé, la desinència -s

- o bé presenten tot sol el tema, sense cap desinència, la qual cosa se simbolitza amb el signe -Ø. També passa en el nominatiu, el vocatiu i l'acusatiu singulars dels noms de gènere neutre.

Aquesta presència o absència de la desinència -s no és aleatòria, sinó depèn de quina sigui la consonant final del tema, d'acord amb el següent quadre:

				m / f	n
oclusives	labials	sonores	b	-s	
	dentals	sordes	d	-s	-Ø
	velars		g	-s	
	liquida		l	-Ø	-Ø
	nasal		m	hiem-s	
	nasal		n	-Ø	-Ø
	liquida		r	-Ø	-Ø
	silbant		s	-Ø	-Ø

Les consonant oclusives (també anomenades mudes) són aquelles el so de les quals es produeix mitjançant una oclusió o contacte de dos òrgans articuladors de l'aparat fonador:

- el dos llavis en el cas de les labials (també anomenades bilabials), b [b] i p [p]. - la llengua i la fila superior i inferior de les dents en el cas de les dentals, d [d] i t [t]. - la llengua i el vel del paladar en el cas de les velars (també anomenades per això

palatals o guturals), g [ɣ] i c [k], que en llatí sempre tenen, respectivament, el so de la g i de la c com es pronuncien en català i castellà en les síl·labes *ga go gu que* i en les síl·labes *ca co cu que qui*, però no el so de la g i de la c com es pronuncien en català i castellà en les síl·labes *ge gi* i en les síl·labes *ce ci*.

Una forma de recordar fàcilment la classificació de les consonants oclusives és recórrer a les paraules catalanes o castellanes *bodega* i *petaca*, que inclouen en les seves síl·labes els sons oclusius labial, dental i velar sonors i sords (també anomenats i forts): b d g / p t c.

Les consonants líquides, l [l] i r [r], són aquelles el so de les quals es produeix només amb una breu construcció dels òrgans articuladoris, sense que l'aire trobi cap dificultat en la seva expulsió, de manera que en pronunciar-les l'aire flueix per la boca talment com si es tractés d'un líquid.

Les consonants nasals, m [m] i n [n], són aquelles el so de les quals es produeix deixant escapar l'aire per la boca i pel nas.

Una forma de recordar fàcilment quines són les consonants líquides i nasals és recórrer a la paraula castellana *limonero*, que inclou en les seves síl·labes inicial i final les líquides l i r i en les altres dues síl·labes les nasals m i n.

L'única consonant sibilant és la s [s], també anomenada silbant o espirant, noms aquests motivats pel fet que la seva pronúncia s'acompanya d'una mena de xiulet característic produït per la fricció de l'aire en passar entre els òrgans de l'aparat fonador.

Temes en oclusiva

Els substantius de tema en consonant muda o oclusiva poden ser:

- de gènere masculí o femení, els de tema en labial, ...b i ...p
- de gènere masculí o femení, els de tema en velar, ...g i ...c
- de gènere masculí, femení o neutre els de tema en dental, ...d i ...t

En els substantius de tema en labial s'afegeix a l'arrel la desinència -s en el nominatiu i vocatiu singulars, i no es produeix cap alteració fonètica derivada del contacte entre la consonant final de l'arrel i aquesta desinència -s (bs / ps):

- nom / voc sg *trabs* = *trab-s* *ops* = *op-s*
- gen sg *trabis* = *trab-is* *opis* = *op-is*

En els substantius de tema en velar s'afegeix a l'arrel la desinència -s en el nominatiu i vocatiu singulars, i es produeix una fusió de la consonant final de l'arrel amb la desinència -s, de manera que s'origina la consonant doble x (← g+s / c+s):

- nom / voc sg *rex* ← *reg-s* *dux* ← *duc-s*
- gen sg *regis* = *reg-is* *ducis* = *duc-is*

En el substantius de tema en dental i de gènere masculí o femení s'afegeix a l'arrel la desinència -s en el nominatiu i vocatiu singulars, i es produeix un assimilació a la consonant sibilant s de la consonant final de l'arrel, de manera que aquesta consonant dental desapareix (s < d+s / t+s):

- nom / voc sg *pes* < *ped-s* *uirtus* < *uirtut-s*
- gen sg *pedis* = *ped-is* *uirtutis* = *uirtut-is*

En els substantius de tema en dental i de gènere neutre no s'afegeix -s en el nominatiu, vocatiu i acusatiu singulars [o, dit d'una altra manera, s'afegeix el morfema zero, o

desinència -Ø, (com passa en general per a tots els substantius de gènere neutre de la 3a declinació, que sempre presenten la mateixa forma en els tres primers casos del singular i sempre acaben en ...a en els tres primers casos del plural), però a més d'això la consonant final del tema es perd si aquest acaba en dues consonants o en ...mat-:

nom / voc / ac sg *cor* < *cord-Ø* *lac* < *lact-Ø* *poema* < *poemat-Ø* gen sg *cordis* = *cord-is* *lactis* = *lact-is* *poematis* < *poemat-is*

En la declinació d'algunes paraules de tema en consonant oclusiva (i també en la de substantius de tema en consonants d'altres tipus) es dona el fenomen fonètic anomenat apofonia, que consisteix en el canvi de la vocal de la síl·laba final de l'arrel, que passa ser una altra quan aquesta síl·laba final de l'arrel es la penúltima de la paraula, la qual cosa s'esdevé

- en tots els casos menys en el nominatiu i el vocatiu singulars per als substantius de gènere masculí o femení
- en tots els casos menys en el nominatiu, el vocatiu i l'acusatiu singulars per als substantius de gènere neutre

i que en canvi es manté

- en el nominatiu i el vocatiu singulars dels substantius de gènere masculí o femení - en el nominatiu, vocatiu i acusatiu singulars per als substantius de gènere neutre de manera que es produeixen les alternances vocàliques.

Temes en líquida

Els substantius de tema en consonant líquida, ...l i ...r.

Poden ser de gènere masculí, femení o neutre .

No presenten la desinència -s en el nominatiu i vocatiu singulars els de gènere masculí o femení:

nom / voc sg *consul* = *consul-Ø* (m) *mulier* < *mulier-Ø* (f) gen sg *consulis* = *consul-is* *mulieris* = *mulier-is*

en el nominatiu, el vocatiu i l'acusatiu singulars els de gènere neutre: nom / voc
/ ac sg *marmor* = *marmor-Ø*

gen sg *marmoris* = *marmor-is*

i a més els de tema acabat en consonant doble la simplifiquen:

nom / voc / ac sg *mel* < *mell-Ø* *far* < *farr-Ø*

gen sg *mellis* = *mell-is* *farris* = *farr-is*

Temes en nasal

Només hi ha un substantiu de tema en nasal ...m:

nom sg *hiems* = *hiem-s*, que presenta la desinència -s en el nom. i voc. singulars
gen sg *hiemis* = *hiem-is* (hivern o tempesta).

El substantius de tema en nasal ...n no presenten la desinència -s

- en el nominatiu i vocatiu singulars els de gènere masculí o femení - en el
nominatiu, el vocatiu i l'acusatiu singulars els de gènere neutre Els de tema
acabat en ...on perden en aquests casos també el so nasal final de l'arrel

nom / voc sg *natio* < *nation-Ø*

gen sg *nationis* = *nation-is*

Els de tema acabat en ...en no perden en canvi en aquests casos el so nasal final
de l'arrel nom / voc sg *ren* = *ren-Ø*

gen sg *renis* = *ren-is*

Temes en sibilant

Els substantius de tema en consonant sibilant ...s poden ser de gènere masculí,
femení o neutre. No presenten la desinència -s.

- en el nominatiu i vocatiu singulars els de gènere masculí o femení: *mos* = *mos-Ø*
(m) *flos* < *flos-Ø* (f)

- en el nominatiu, el vocatiu i l'acusatiu singulars els de gènere neutre: *ius* = *ius-Ø*

Presenten -r- en comptes de -s- en la resta dels casos, ja que s'hi dóna
l'anomenat rotacisme, una transformació fonètica per la qual el so sibilant -s-
passa a convertir-se en el so líquid -r- quan es troba entre vocals :

nom / voc sg *mos* = *mos-Ø* (m)

gen sg *moris* < *mos-is*

nom / voc / ac sg *ius* = *ius-Ø* (n)

gen sg *iuris* < *ius-is*

Substantius de tema en vocal

Els substantius de la tercera declinació que tenen el tema acabat en vocal -i- s'anomenen parasil·làbics, ja que presenten el mateix nombre de síl·labes en el nominatiu singular i en el genitiu singular.

Ex: hos-tis (2 síl·labes), hos-tis (2 síl·labes)

cu-bi-le (3 síl·labes), cu-bi-lis (3 síl·labes)

Aquests mots poden presentar quatre tipus de nominatiu, i, en funció del gènere, podem classificar-los de la manera següent:

-Masculins i femenins

-is: navis, navis

-es: proles, proles

-er: imber, imbris

-Neutres:

-e: mare, maris

Per declinar-los, caldrà afegir al tema les desinències següents:

	Masculins i femenins		Neutres	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-is, -es, -er	-es	-e	-ia
Voc.	-is, -es, -er	-es	-e	-ia
Acus.	-em	-es	-e	-ia
Gen.	-is	-ium	-is	-ium
Dat.	-i	-ibus	-i	-ibus
Abl.	-e	-ibus	-i	-ibus

Exemple:

	navis, navis		mare, maris	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	navis	naves	mare	maria
Voc.	navis	naves	mare	maria

Acus.	navem	naves	mare	maria
Gen.	navis	navium	maris	marium
Dat.	navi	navibus	mari	maribus
Abl.	nave	navibus	mari	maribus

Hi ha una mots que semblen tema en consonant però, en realitat, són temes en vocal -i-. Pertanyen a aquest grup tots aquells mots en què la vocal -i- va precedida de dues consonants (pons, pontis ; urbs, urbis ; arx, arcis ...).

També hi ha un grup de mots que, tot i ser parasil·làbics, antigament eren temes en consonant i, per tant, presenten el genitiu plural en -um en comptes de -ium. Són: -pater, patris -senex, senis

-frater, fratris -canis, canis

-mater, matris -iuvenis, iuvenis

Substantius irregulars

En la tercera declinació hi ha unes quantes paraules que no segueixen el paradigma general de la declinació:

- Hi ha alguns noms que han conservat la declinació primitiva dels temes en -i. El més usual es *vis, vis* (força, violència).

1. Classifica els següents mots de la tercera declinació, segons que siguin de tema en consonant o de tema en vocal:

<i>homo, -inis</i>	<i>arx, -cis</i>
<i>pontifex, -icis</i>	<i>mensis, -is</i>
<i>legio, -onis</i>	<i>sanguis, -is</i>
<i>cor, cordis</i>	<i>navis, -is</i>
<i>hostis, -is</i>	<i>crimen, -inis</i>
<i>rete, -is</i>	<i>leo, -onis</i>
<i>pater, patris</i>	<i>lex, legis</i>

2. Troba el tema dels substantius anteriors.

3. Declina en singular i en plural: *legio, -onis* i *hostis, -is*.

4. Diques si aquestes afirmacions són vertaderes (V) o falses (F). En el cas que siguin falses, corregeix-les:

Dux, ducis és un mot de tema en consonant.

L'acusatiu singular de hospes, -is és hospim.

El genitiu plural de opus, -eris és operum.

L'ablatiu singular de accusatio, -onis és accusationi.

L'acusatiu plural de munus, -eris és muneres.

Lumen, -inis és un mot de gènere masculí.

5. Omple una graella com aquesta:

	Acusatiu singular	Genitiu plural
mos, moris		
pes, pedis		
cubile, -is		
nomen, -inis		
uxor, uxoris		
rete, -is		
nox, noctis		
hostis, -is		

6. Classifica aquests noms segons la declinació:

consul, -is	vexillum, -i	vicus, -i
vestigium, -ii	urbs, urbis	fluviu, -ii
corona, -ae	concordia, -ae	antrum, -i
druida, -ae	dominus, -i	neptis, -is
vox, vocis	fera, -ae	amphora, -ae

4a declinació

Vídeo quarta declinació:

https://www.youtube.com/watch?v=kPIa37S7hO0&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=38

Engloba tots els substantius que presenten un genitiu singular acabat en -us. Els mots d'aquesta declinació formen un grup molt reduït i gairebé tots són masculins i neutres.

Masculí

	Desinències		<i>fructus, -us</i>	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-us	-us	<i>fructus</i>	<i>fructus</i>
Voc.	-us	-us	<i>fructus</i>	<i>fructus</i>
Acus.	-um	-us	<i>fructum</i>	<i>fructus</i>
Gen.	-us	-uum	<i>fructus</i>	<i>fructuum</i>
Dat.	-ui	-ibus	<i>fructui</i>	<i>fructibus</i>
Abl.	-u	-ibus	<i>fructu</i>	<i>fructibus</i>

Neutre

	Desinències		<i>genu, -us</i>	
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-u	-ua	<i>genu</i>	<i>genua</i>
Voc.	-u	-ua	<i>genu</i>	<i>genua</i>
Acus.	-u	-ua	<i>genu</i>	<i>genua</i>
Gen.	-us	-uum	<i>genu</i>	<i>genuum</i>
Dat.	-ui	-ibus	<i>genui</i>	<i>genibus</i>
Abl.	-u	-ibus	<i>genu</i>	<i>genibus</i>

5a declinació

Vídeo cinquena declinació:

https://www.youtube.com/watch?v=LfbT5gHZO50&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=39

Les paraules de la cinquena declinació presenten un nominatiu sempre igual, acabat en -es i un genitiu acabat en -ei.

Els mots d'aquesta declinació són quasi tots femenins.

	Desinències			
	Singular	Plural	Singular	Plural
Nom.	-es	-es	<i>res</i>	<i>res</i>
Voc.	-es	-es	<i>res</i>	<i>res</i>
Acus.	-em	-es	<i>rem</i>	<i>res</i>
Gen.	-ei	-erum	<i>rei</i>	<i>rerum</i>
Dat.	-ei	-ebus	<i>rei</i>	<i>rebus</i>
Abl.	-e	-ebus	<i>re</i>	<i>rebus</i>

2.5 Els adjectius

Els adjectius han de concordar en gènere, nombre i cas amb el substantiu al qual es refereixen.

Adjectius 1a classe

Vídeo adjectius primera classe:

https://www.youtube.com/watch?v=-OW7ja7eGKM&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=28

L'enunciat dels adjectius de la primera classe consisteix a donar el nominatiu singular masculí, femení i neutre. Segons això, hi ha dos grups:

- -us, -a, -um (ex.: *altus, alta, altum*)
- -er, -a, -um (ex.: *miser, misera, miserum*)

ADJETIVOS DE LA PRIMERA CLASE O DE TRES TERMINACIONES												
BONUS, BONA, BONUM = BUENO							LIBER, LIBERA, LIBERUM = LIBRE					
CASOS	SINGULAR			PLURAL			SINGULAR			PLURAL		
	Masculino	Femenino	Neutro	Masculino	Femenino	Neutro	Masculino	Femenino	Neutro	Masculino	Femenino	Neutro
Nom	bonus	bona	bonum	boni	bonae	bona	liber	libera	liberum	liberi	liberae	libera
Voc	bone	bona		boni	bonae		liber	libera		liberi	liberae	
Acu	bonum	bonam		bonos	bonas		liberum	liberam		libero	liberas	
Gen	boni	bonae	boni	bonorum	bonarum	bonorum	liberi	liberae	liberi	liberorum	liberarum	liberorum
Dat	bono	bonae	bono	bonis	bonis	bonis	libero	liberae	libero	liberis	liberis	liberis
Abla	bono	bona	bono	bonis	bonis	bonis	libero	libera	libero	liberis	liberis	liberis

El segon grup (-er, -a, -um), igual que els substantius de la 2a declinació en -er, només es diferencien del primer grup en el nominatiu i vocatiu singular, que acaben tots dos en -er.

Els adjectius en masculí i en neutre es declinen com els substantius de la 2a declinació, mentre que els adjectius en femení es declinen com els substantius de la 1a declinació.

Dominus probus est.

El senyor és bo.

Puella proba est.

La nena és bona.

Marcus videt servos improbos

Marcus veu **els** esclaus dolents.

La concordança és de gènere-número-cas, **no de terminació!**

Catilina est malus pravusque.

Catilina és dolent i depravat.

Alvus hirundinis candida est.

El ventre de l'oreneta és **blanc**.

1. **Escriu, per a cada mot, la forma adequada de l'adjectiu bonus, -a, -um, segons el gènere que tingui cada paraula:**

serva, -ae

agricola, -ae

dominus, -i

puer, -i

malum, -i

verbum, -i

Adjectius 2ª classe o de tercera declinació

Vídeo adjectius 2ª classe → <https://www.youtube.com/watch?v=lkebr5VWy80>

Dintre dels adjectius de la tercera declinació, trobem tres tipus de flexió diferent, segons el seu enunciat.

De tres terminacions

Aquests adjectius s'enuncien donant el nominatiu singular dels tres gèneres en l'ordre habitual, p. ex. *celer, celeris, celere*.

Sempre es declinen amb el tema en -i. Cal tenir en compte que el masculí i el femení només es diferencien en el nominatiu i el vocatiu del singular. També cal tenir en compte que l'ablatiu singular acaba en -i.

MODELO CELER, -IS, -E

	Singular			Plural	
	m.	f.	n.	m. / f.	n.
Nom.	celer	celerī	celerē	celerēs	celerīā
Voc.	celer	celerī	celerē	celerēs	celerīā
Acu.	celerēm		celerē	celerēs	celerīā
Gen.	celerīs			celerīū	
Dat.	celerī			celerībūs	
Abl.	celerī			celerībūs	

MODELO FORTIS, -E

	Singular		Plural	
	m. / f.	n.	m. / f.	n.
Nom.	fortīs	fortē	fortēs	fortīā
Voc.	fortīs	fortē	fortēs	fortīā
Acu.	fortēm	fortē	fortēs	fortīā
Gen.	fortīs		fortīū	
Dat.	fortī		fortībūs	
Abl.	fortī		fortībūs	

Dues terminacions

També són de tema en -i. S'enuncien donant només dues formes, totes dues en nominatiu singular: la primera correspon a masculí i femení, mentre que la segona, al neutre, p. ex. *omnis, omne / fortis, forte*.

Una terminació

Es diuen així perquè el masculí, el femení i el neutre del nominatiu singular són iguals.

Els adjectius d'una terminació tenen el mateix enunciat que els substantius: nominatiu i genitiu del singular. Se sap que és un adjectiu pel seu significat.

MODELO VETUS, -ERIS

	Singular		Plural	
	m. / f.	n.	m. / f.	n.
Nom.	uetus	uetus	ueterēs	ueterā
Voc.	uetus	uetus	ueterēs	ueterā
Acu.	ueterēm	uetus	ueterēs	ueterā
Gen.	ueterīs		ueterūm	
Dat.	ueterī		ueterībūs	
Abl.	ueterē		ueterībūs	

Els adjectius d'una terminació poden ser de tema en consonant o de tema en -i. De tema en consonant hi ha molt pocs (els més freqüents són vetus, veteris; pauper, pauperis; dives, divitis; princeps, principis); la majoria és de tema en -i.

Tema 3: FLEXIÓ VERBAL

3.1 Accidents gramaticals del verb

Els accidents del verb llatí són els mateixos del verb català: persona, nombre, temps, aspecte, mode i veu.

❖ **Persona i nombre:** Primera, segona i tercera persona del singular i del plural.

❖ **Temps (i aspecte):** Els temps verbals del llatí se solen dividir en dos grans blocs segons el seu aspecte imperfecte (en llatí, *imperfectum*) o perfecte (en llatí, *perfectum*).

➤ Els temps d'*imperfectum* són el present, el pretèrit imperfecte i el futur imperfecte

➤ Els temps del *perfectum* són el pretèrit perfecte, el pretèrit plusquamperfecte i el futur perfecte.

❖ **Mode:** Els modes del verb llatí són l'indicatiu, el subjuntiu, l'imperatiu i les formes no personals (infinitiu, participi, gerundi i supí).

❖ **Veu:** Són les mateixes que en el verb català: activa i passiva.

3.2 Conjugacions verbals.

Els verbs llatins regulars s'organitzen en quatre conjugacions:

1a conjugació: verbs de tema acabat en vocal -a (per exemple: *amo*). 2a

conjugació: verbs de tema acabat en vocal -e (per exemple: *uideo*). 3a conjugació:

verbs de tema acabat en consonant (per exemple: *duco*) 4a conjugació: verbs de

tema acabat en vocal -i (per exemple: *audio*).

La manera més simple d'identificar la conjugació d'un verb llatí és buscant-lo en un diccionari. Al final de l'enunciat sempre apareix un número de l'1-4 que indica la conjugació.

3.3 Enunciat verbal.

amo, -as, -are, *amaui* *amatum* (1): 'estimar'.

uideo, -es, -ere, *uidi* *uisum* (2): 'veure'.

duco, -is, -ire, *duxi* *ductum* (3): 'portar, dur'.

audio, -is, -ire, *audiui* *auditum* (4): 'escoltar'.

Vídeo conjugacions:

https://www.youtube.com/watch?v=B43yxoHHSd4&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=21

Com has vist, els enunciat solen presentar tres formes:

- La primera és la 1a pers. sing. del present d'indicatiu.
- La segona és la 2a per. sing. del present d'indicatiu.
- La tercera és l'infinitiu.
- La quarta és la 1a pers. sing. del perfecte d'indicatiu.
- La cinquena és el supí.

Si els enunciat s'aporten aquestes cinc formes és perquè cadascuna d'elles

serveix per identificar els temes o arrels dels diversos temps verbals.

- 1a forma: serveix per aïllar el tema dels temps d'infectum. *Video* → *uide-*.
- 2a forma: serveix per saber l'arrel del verb.
- 4a forma: serveix per aïllar el tema dels temps de perfectum. *Vidi* → *uid-*.
- 5a forma: serveix per aïllar el tema d'algunes formes no personals (la més important, el participi de perfet). *Visum* → *uis-*.

3.4 Temes verbals

Existeixen tres temes verbals. Els temes verbals són fonamentals per a conjugar i per a reconèixer els temps i maneres. Per a obtenir els temes, es fa el següent:

Tema de present

A la 2a persona del singular del present d'indicatiu se li treu la -s (a la 3a conjugació, -is).

- *amo, amas* > *ama*
- *duco, ducis* > *duc*

Tema de perfet

A la 1a persona de singular del pretèrit perfet d'indicatiu se li lleva la -i.

- *amavi* > *amav*
- *duxī* > *dux*

Existeixen quatre tipus de temes de perfet:

- En -u-. Tant u vocàlica (*habui*, etc.) com a consonàntica (*amavi*, etc.).
- Sigmàtics. Freqüents en la 3a conjugació. Solen donar lloc a diferents tractaments fonètics: *dixi* (< *dicsi*); *misi* (< *missi* < *mitsi*).
- Simples o forts. No tenen cap marca, excepte la pròpia arrel verbal. Sovint és la mateixa arrel en el tema de present i el de perfecte (*bībo*, *bībi*), normalment amb oposicions de quantitat vocàlica entre un i un altre tema (*ěmo*, *ēmi*); a vegades, al costat del canvi de quantitat, es produeix també un canvi de timbre (*fācio*, *fēci*).
- Reduplicats. Es repeteix la consonant inicial de l'arrel verbal + una vocal, normalment de timbre e (*do*, *dedi*); a vegades, un altre (*mordeo*, *momordi*).

No podem saber per endavant quin tipus de tema de perfet correspon a un verb, ni a partir del seu tema de present ni a partir de la seva conjugació. Per això hem d'aprendre totes les formes de l'enunciat, que són les que ens donen tots els temes.

Tema de supí

A la forma de supí se li treu el -um.

- *amatum* > *amat*
- *ductum* > *duct*

3.5 Desinències actives

Tots els temps de la veu activa, menys el pretèrit perfet d'indicatiu, utilitzen les següents desinències personals:

1a persona del singular: -ō / -m

2a persona del singular: -s

3a persona del singular: -t

1a persona del plural: -mus

2a persona del plural: -tis

3a persona del plural: -nt

Vídeo 'Com obtenir els temes':

https://www.youtube.com/watch?v=wsXbyKV4T4I&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=22

3.6 Mode indicatiu

Present d'indicatiu

El present d'indicatiu actiu en llatí es forma unint:

tema de present + vocal d'unió i/u¹(si és necessària) + desinències actives.

1.ª conjugación	2.ª conjugación	3.ª conjugación	conjugación mixta	4.ª conjugación
amo*	moneo	duco	capió	audio
amas	mones	ducjs	capis	audis
amat	monet	ducjt	capit	audit
amamus	monemus	ducimur	capimus	audimus
amatis	monetis	ducjtis	capitis	auditis
amant	monent	ducunt	capiunt	audiunt

El verb *sum* és el verb irregular més freqüent. És el verb copulatiu del llatí, que es tradueix per «ser», «estar», «haver», «existir», etc.
L'enunciat és: *sum, es, esse, fui, – (no te supi).*

VERB SUM	
Sum	sóc
Es	ets
Est	és
Sumus	som
Estis	sou
Sunt	són

Vídeo del present d'indicatiu:

https://www.youtube.com/watch?v=NGqa-qTvWyU&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=23

1. Analitza les formes verbals següents:

ducunt

regit

paramus

laudas

mittis

manet

canunt

gero

audiunt

2. Omple aquest quadre:

	Supero (1)	Moveo (1)	Amitto (3)	Audio (4)
ego	supero			
tu		moves		

¹ La vocal d'unió [i] cal afegir-la en les 2a i 3a persona del singular i en les 1a i 2a del plural de la 3a conjugació. La vocal d'unió [u] cal afegir-la en la 3a persona del plural de les conjugacions 3a, mixta i 4a.

ille			amittit	
nos				audimus
vos			amittitis	
illi	superant			

3. Analitza i tradueix les frases següents. A partir d'ara caldrà que especifiquis la persona de la forma verbal:

Iulius et Marcus amici sunt.

Romani in foro templa aedificant.

Romanorum copiae ad oppidum appropinquant.

Post cenam multa facta amicis narramus.

Romani contra inimicos bella gerunt.

VOCABULARI

amicus, -i: amic

forum, -i: fòrum

templum, -i: temple

aedifico (1): edificar

oppidum, -i: ciutat

Romanus, -i: romà

copiae, -arum: tropes

ad (prep. + ac.): cap a

appropinquo (1): apropar-se

post (prep. + ac.): després de
cena, -ae: sopar

factum, -i: fet, esdeveniment

narro (1): explicar

contra (prep. + ac.): contra

inimicus, -i: enemic

bellum, -i: guerra

gero (3): fer

Imperfet d'indicatiu

El pretèrit imperfect d'indicatiu actiu en llatí es forma unint:

tema de present + vocal d'unió e (conj. 3a i 4a) + morfema d'imperfet ba + desinències actives.

En la 1a persona del singular, la desinència personal serà sempre -m, en comptes de -o, com és freqüent i havíem vist en el present.

1.ª conjugación	2.ª conjugación	3.ª conjugación	conjugación mixta	4.ª conjugación
amabam	monebam	ducebam	capiebam	audiebam
amabas	monebas	ducebas	capiebas	audiebas
amabat	monebat	ducebat	capiebat	audiebat
amabamus	monebamus	ducebamus	capiebamus	audiebamus
amabatis	monebatis	ducebatis	capiebatis	audiebatis
amabant	monebant	ducebant	capiebant	audiebant

Vídeo imperfet d'indicatiu:

https://www.youtube.com/watch?v=wyvdrITF_xc&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=30

L'imperfet del verb sum

Ja sabem que el verb sum és altament irregular al llarg de tota la seva conjugació, per la qual cosa sempre hem d'anar aprenent-lo de memòria, per separat, en cada temps i manera..

eram

eres

erat

eramus

eratis

erant

1. Conjuga l'imperfet només en la persona indicada:

3a p. pl. *adiungo* (3)

2a p. sing. *ambulo* (1)

1a p. pl. *monstro* (1)

2a p. pl. *sum*

3a p. sing. *deleo* (2)

1a p. sing. *venio* (4)

2. Passa a imperfet les formes de present següents:

expellit

dimittunt

declaratis

dissimulas

habemus

estis

Perfet d'indicatiu

https://www.youtube.com/watch?v=m0iglkXtUJA&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=36

Totes les conjugacions es formen d'igual manera, sobre el tema de perfet, simplement unint:

tema de perfet + desinències pròpies

Desinències de perfet

El perfecte té unes desinències personals pròpies que només s'utilitzen en el pretèrit perfet d'indicatiu actiu. D'aquestes desinències procedeixen les espanyoles per al pretèrit perfecte simple (o indefinit):

-i
-isti
-it
-imus
-istis
-erunt / -ere

1.ª conjugación	2.ª conjugación	3.ª conjugación	conjugación mixta	4.ª conjugación
amav <u>i</u>	monu <u>i</u>	dux <u>i</u>	cepi	audiv <u>i</u>
amav <u>isti</u>	monu <u>isti</u>	dux <u>isti</u>	cep <u>isti</u>	audiv <u>isti</u>
amav <u>it</u>	monu <u>it</u>	dux <u>it</u>	cep <u>it</u>	audiv <u>it</u>
amav <u>imus</u>	monu <u>imus</u>	dux <u>imus</u>	cep <u>imus</u>	audiv <u>imus</u>
amav <u>istis</u>	monu <u>istis</u>	dux <u>istis</u>	cep <u>istis</u>	audiv <u>istis</u>
amav <u>erunt</u>	monu <u>erunt</u>	dux <u>erunt</u>	ceper <u>unt</u>	audiver <u>unt</u>

El perfet del verb sum

El tema de perfet és *fu-*, que es repetirà en la resta de temps del tema de perfet.

fui
fuisti
fuit
fuiumus
fuistis
fuerunt

Traducció del perfet llatí al català

Aquest temps pot traduir-se al català tant per pretèrit perfecte simple (p. ex. «vaig estimar») com per pretèrit perfecte compost (p. ex. «he estimat»), segons el context.

Plusquamperfet d'indicatiu

https://www.youtube.com/watch?v=z7iWd40JHNk&list=PLLpdMTXxdF84F3du3TVjZD_dVcmgmGhNs&index=40

El pretèrit plusquamperfet d'indicatiu en llatí no és perifràstic com en espanyol, sinó que es forma amb una sola paraula mitjançant el procediment que veurem a continuació:

tema de perfet + morfema de plusquamperfet era + desinències actives

1.ª conjugación	2.ª conjugación	3.ª conjugación	conjugación mixta	4.ª conjugación
amaveram	monueram	duxeram	ceperam	audiveram
amaveras	monueras	duxeras	ceperas	audiveras
amaverat	monuerat	duxerat	ceperat	audiverat
amaveramus	monueramus	duxeramus	ceperamus	audiveramus
amaveratis	monueratis	duxeratis	ceperatis	audiveratis
amaverant	monuerant	duxerant	ceperant	audiverant

El plusquamperfet del verb *sum*

El verb *sum* es totalment regular en aquest temps.

fuera

fueras

fuera

fuera

fuera

fuera

4. ANNEXOS

Ús del diccionari

El diccionari que heu de comprar és:

<https://www.amazon.es/Diccionari-II%C2%B7lustrat-Llat%C3%AD-Llat%C3%AD-Catal%C3%A0-Catal%C3%A0-Llat%C3%AD/dp/8499742343>

Si el compreu de segona mà assegureu-vos que té l'apèndix gramatical.

Vídeo ús del diccionari: <https://www.youtube.com/watch?v=N2FKqVAVhmY>

Activitats online

Activitats interactives: http://www.viamedia.cat/?page_id=74

Textos amb vocabulari:

http://lenguasclasicas-siverafont.weebly.com/uploads/2/6/3/0/26306098/3.-textos_llat%C3%8D_i.pdf